

**РАЗВИТИЕ НА ТВОРЧЕСКИТЕ СПОСОБНОСТИ КАТО ЧАСТ ОТ
ПСИХОЛОГИЯТА НА СЪЗИДАТЕЛНОСТТА**

Доц.д-р Йоанна Недялкова

e-mail: retrojonni@abv.bg

Катедра Психология

Варненски Свободен Университет „Черноризец Храбър“

Резюме: *В статията се разглежда креативността като характеристика на творческата и съзидателна страна на човешката индивидуалност. Разглежда се като социално желана способност, която осигурява разширяване на културното пространство и опит.*

Ключови думи: *креативност, опит, съзидателност*

**DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES AS PART OF THE
PSYCHOLOGY OF CREATIVITY**

Assoc.prof. Yoanna Nedyalkova, PhD

e-mail: retrojonni@abv.bg

Deptment Psychology

Varna Free University “Chernorizetc Hrabar”

Abstract: *The article examines creativity as a characteristic of the creative and creative side of human individuality.*

Kew words: *creativity, experience, creativity*

Новият поглед към изследване на креативността, творческите личности и процеси е синергетичния подход. Въпреки че, емпиричните проучвания на тези въпроси започват още преди създаването на първите лаборатории по психология в света, изучаването на творчеството в днешно време, все още е с относително крехък статут. Предмет на този дял от науката са главно закономерностите и механизмите на креативната дейност. Специфичните методи за изследване са предимно проучването на продукти на творчеството и това дава право на креативната психология да съществува самостоятелно.

Креативността е система от творчески способности, съвкупност от мисловни и личностни качества, които подпомагат формиране на нови идеи. Тя характеризира творческата и съзидателна страна на човешката индивидуалност. Качествата за притежаване на тази способност са: усет към нови проблеми, въображение, оригиналност на мисленето, адаптивност. Креативността е социално желана способност, която осигурява разширяване на културното пространство и опит.

Креативността и самочувствието са умения, които позволяват на личността да използва инструменти и възможности за постигане на иновации. В областта на психологията се очертават няколко подхода за осмисляне на тази способност.

- Първият подход, представя креативността като съвкупност от когнитивни стилове и когнитивни способности. Изразява се в осмисляне на проблема по различен начин и от различни перспективи

- Вторият подход е представен чрез креативен профил на личността, като в характеристиките се включват откритост към опита, склонност към интерпретации

- Третият подход, залага на мотивационните характеристики-наличие на вътрешна мотивация, разбиране на собствените способности

Началото на изследването на креативността се поставя с доклада на Гилфорд пред Американската психологична асоциация през 1950 година. Тестовите за креативност, под негово ръководство са по-близо до задачите за мислене. Предложението на Гилфорд – вместо едно-единствено правилно решение на дилемата да се намерят по-креативни алтернативи, не е приемливо, особено по отношение на критериите за оценка на тяхната надеждност и валидност. Днес се прилага рейтингът на (Ratings) при оценката на група изследвани лица чрез ситуативни методи, като например решаване на казуси, вземане на решение и др.(Стаменкова, Н., 2005,173-174)

Според Трейси, децата в юношеска възраст в своето старание да приличат на връстниците си и да се съобразяват с общоприетите изисквания отвикват да мислят творчески и не се стремят да развиват своите вродени способности. Творческите способности са естествени вродени качества, присъщи на абсолютно всеки човек, но умението да се генерират идеи, би трябвало да се поддържа постоянно. Идеите решават проблеми, те са най-важното средство за достигане на целите и ефективността.

Когато целите са ясно формулирани, когато живеят в представите и въображението, то така се стимулира съзнанието и се продуцира поток от творчески идеи, водещи към набелязаният път. (Трейси,Бр., 2005,228)

Според Чиксентмихай, креативността е резултат от комплексно взаимодействие между индивида и средата му или културата, но също зависи от момента във времето. Например, астрономите-техните открития не биха били възможни, ако преди тях нямаше столетия технологично развитие на телескопите и познанията за вселената.

Според учения, продуктите на креативността трябва да бъдат представени на приемащата аудитория, която да ги оцени, защото творението изчезва, ако не е признато. Творческите пробиви са резултат от години на усилен труд и внимание към нещо. Истински съзидателните хора са мотивирани от желанието да открият и създадат порядък там, където преди не е имало.

Успелите съзидателни хора имат в изобилие две неща-любопитство и мотивация. Те гледат на интуицията си сериозно, търсят закономерности на места, на които другите виждат хаос, способни са да направят връзка между отделни обособени полета на познанието. (Батлър-Бодън,Т., 117-120)

В заключение, хората са щастливи когато получават удовлетворение от съзиданието и откривателството, защото това води до оцеляването ни като вид.

Литература:

1. Батлър-Бодън,Т., 50 класици на психологията, изд.дамн Яков, С.,2020
2. Герчева-Несторова,Г.,Недялкова, Приложения на психологията в мениджмънта, УИ ВСУ‘Ч.Храбър“, 2019
3. Стаменкова,Н., Професионална психодиагностика, УИ ВСУ „Черноризец Храбър“, 2005
4. Трейси,Бр., Как да постигаме целите си, Изд.Световна библиотека, 2005